

บทที่ 4

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

4.1 สรุปผลการศึกษา

การศึกษาพฤติกรรมการออมของครัวเรือนในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงรูปแบบการออมของครัวเรือน ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการออมของครัวเรือน และศึกษาถึงแนวโน้มการออมของครัวเรือนในอนาคต โดยเก็บข้อมูลด้วยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบจัดชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) จำนวน 300 ครัวเรือน ครอบคลุมเขตการปกครองของเทศบาลนครเชียงใหม่ทั้งหมด 4 แขวง คือ แขวงนครพิงค์ แขวงทาวีละ แขวงศรีวิชัย และแขวงเม็ງราย ซึ่งผลการศึกษสามารถวิเคราะห์ออกเป็น 4 ส่วน คือ

- 1) ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มครัวเรือน
- 2) รูปแบบการออมของครัวเรือน
- 3) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการออมของครัวเรือน
- 4) แนวโน้มการออมของครัวเรือนในอนาคต

4.1.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มครัวเรือน

จากกลุ่มครัวเรือนตัวอย่าง 300 ครัวเรือนพบว่า หัวหน้าครัวเรือนร้อยละ 56.00 เป็นเพศชาย ซึ่งมีอายุเฉลี่ยอยู่ที่ 39.62 ปี กลุ่มหัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่ร้อยละ 32.0 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี และเป็นครัวเรือนที่มีสถานภาพสมรสแล้ว และมีลักษณะครัวเรือนแบบครัวเรือนขยาย ซึ่งรายได้ของครัวเรือนส่วนใหญ่ร้อยละ 81.90 จะมีแหล่งรายได้จากเงินเดือน โดยมีรายได้เฉลี่ย 28,979.64 บาทต่อเดือน และมีรายจ่ายเพื่อใช้ในการอุปโภคบริโภคเฉลี่ย 10,886.86 บาทต่อเดือน มีผู้พึ่งพิงเฉลี่ย 2.08 คน

4.1.2 รูปแบบการออมของครัวเรือน

จากการศึกษารูปแบบของการออมของกลุ่มครัวเรือน โดยแบ่งการออมออกเป็น 6 รูปแบบพบว่า การออมของครัวเรือนนั้น ยังให้ความสำคัญการออมกับสถาบันการเงินค่อนข้างสูง

คิดเป็นร้อยละ 39.17 รองลงมาเป็นการออมในรูปแบบ ธุรกรรมประกันชีวิต คิดเป็นร้อยละ 22.41 และมีการฝากแซร์ สลากออมสิน หลักทรัพย์พันธบัตรและทรัพย์สินต่างๆ ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาการออมของครัวเรือนโดยเฉลี่ยต่อปีแล้วพบว่า ครัวเรือนส่วนใหญ่จะออมในรูปแบบของทรัพย์สินต่าง ๆ โดยศึกษาถึงมูลค่าเฉลี่ย 85,680 บาทต่อปี รองลงมาจะออมทรัพย์ในรูปแบบของ ธุรกรรมประกันชีวิต หลักทรัพย์ พันธบัตรต่าง ๆ เงินฝากสถาบันการเงิน ฝากแซร์ และสลากออมสิน/ธนาคารเพื่อการเกษตร ตามลำดับ

จากการออมของครัวเรือนกลุ่มตัวอย่าง จะเห็นว่า การออมของครัวเรือนยังให้ความสำคัญของการออมแทบทุกชนิด แต่กลุ่มครัวเรือนยังให้ความสำคัญในการออมที่มีความคล่องตัวสูงในการเบิกจ่าย ซึ่งจะเห็นว่าการออมกับสถาบันการเงินค่อนข้างได้รับความนิยมค่อนข้างสูง ทั้งนี้เนื่องมาจากสถาบันทางการเงินในปัจจุบันมีสาขาหรือสำนักงานที่ให้บริการค่อนข้างมาก กระจายไปอยู่ตามแหล่งต่าง ๆ ส่วนการออมในรูปแบบธุรกรรมประกันชีวิตนั้น ส่วนใหญ่จะออมเพื่ออนาคต เป็นการออมเพื่อความมั่นคงของชีวิต ซึ่งจะครอบคลุมถึงการรักษาพยาบาลที่อาจเกิดขึ้นโดยฉุกเฉิน ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มของครัวเรือนเป็นกลุ่มที่แสวงหาความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สิน และมองถึงอนาคตที่เอื้ออำนวยต่อการดูแลสุขภาพของคนในครัวเรือนไปด้วย ส่วนการออมรูปแบบอื่น ๆ นั้น ส่วนใหญ่จะได้รับความนิยมเนื่องจากทำให้ผลตอบแทนที่น่าพอใจ

เหตุผลของการออมส่วนใหญ่จะมุ่งถึงความมั่นคงและได้ผลตอบแทนที่น่าพอใจ การออมในรูปแบบเงินฝากกับสถาบันการเงินนั้น กลุ่มครัวเรือนยังให้น้ำหนักกว่าเป็นการออมที่มีความมั่นคงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 60.90 รองลงมาเป็นการออมรูปแบบของธุรกรรมประกันชีวิต ส่วนการออมที่ให้ผลตอบแทนที่น่าพอใจนั้น การออมในรูปฝากแซร์ ให้ผลตอบแทนมาก รองลงมาเป็นการออมในสถาบันการเงิน ธุรกรรมประกันชีวิต ดังนั้นการออมของครัวเรือนส่วนใหญ่ ยังให้ความสำคัญกับความมั่นคงเป็นอันดับหนึ่ง ทั้งนี้เนื่องจากอยู่ในช่วงของการวางรากฐานของชีวิตและครอบครัว เป็นการออมไว้เพื่ออนาคต และเพื่อการศึกษาของบุตรธิดา เป็นต้น

4.1.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการออม

จากการศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ คือ รายได้ต่อเดือน ทรัพย์สินสุทธิ จำนวนผู้พึ่งพิง และอายุของหัวหน้าครัวเรือน พบว่า รายได้ ทรัพย์สินสุทธิ และอายุของหัวหน้าครัวเรือนมีความสัมพันธ์ต่อการออมของครัวเรือนในเชิงบวก โดยที่รายได้ต่อเดือนและทรัพย์สินสุทธิมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

ผลการศึกษาพบว่า มีตัวแปรอิสระ 2 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการออมของครัวเรือนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ โดยมีรายได้ต่อเดือน ซึ่งหากครัวเรือนมีรายได้เพิ่มขึ้น 1 บาท ครัวเรือนจะทำการออม .223 บาท และในขณะเดียวกันหากครัวเรือนมีอายุเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้ครัวเรือนออมทรัพย์เพิ่มขึ้น.226 บาท โดยทั้ง 2 ตัวแปรมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .001 และมีสัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ .106

4.1.4 แนวโน้มการออมของครัวเรือนในอนาคต

เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจอยู่ในภาวะถดถอย ซึ่งโดยทั่วไปแล้วจะมีผลกระทบต่อรายได้ของกลุ่มครัวเรือน ดังนั้นในการศึกษาถึงพฤติกรรมการออมของครัวเรือนในครั้งนี้ จึงได้ศึกษาถึงแนวโน้มการออมของครัวเรือนว่าจะมีทิศทางใดและปัจจัยใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อการออม และการไม่ออมของกลุ่มครัวเรือนที่จะมีขึ้นในอนาคตซึ่งพบว่า กลุ่มครัวเรือนส่วนใหญ่ยังให้ความสำคัญกับการออมทรัพย์ในอนาคตโดยที่ร้อยละ 95.02 คาดว่าจะยังออมทรัพย์ และร้อยละ 4.98 คาดว่าจะไม่ออมทรัพย์ในอนาคต

การออมของครัวเรือนส่วนใหญ่ที่คาดว่าจะออมนั้น มีมูลเหตุจูงใจให้เกิดการออม ร้อยละ 41.20 มาจากความมั่นคงของสถาบันการเงินที่ครัวเรือนตัดสินใจออมทรัพย์ ร้อยละ 34.83 คาดว่าจะออม ถ้าหากการออมให้ผลตอบแทนที่น่าพอใจ

จากการศึกษาพบว่า ความมั่นคงของสถาบันการเงินมีผลต่อการออมของครัวเรือนค่อนข้างสูง ทั้งนี้เนื่องจากครัวเรือนส่วนใหญ่จะมองถึงความมั่นคงมาเป็นอันดับแรก ในการดำรงชีวิตซึ่งครัวเรือนมีภาระที่ต้องรับผิดชอบในหลาย ๆ ด้าน เช่น ความเป็นอยู่ของสมาชิกในครัวเรือน การศึกษาของบุตรธิดา เป็นต้น รองลงมา จะให้ความสำคัญต่อผลตอบแทนในการออมทรัพย์

ส่วนครัวเรือนที่คาดว่าจะไม่ออมทรัพย์ในอนาคตนั้น ร้อยละ 35.71 ไม่รู้ว่าจะออมในรูปแบบใด เนื่องจากไม่ทราบถึงข้อกำหนดของการออมในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การออมในรูปแบบพันธบัตรขั้นต่ำ 5,000 บาท หรือ การฝากกับธนาคารออมสินขั้นต่ำ 100 - 200 บาท เป็นต้น ร้อยละ 28.57 เห็นว่าผลตอบแทนไม่น่าพอใจ ไม่มีสภาพคล่องพอ และไม่เชื่อมั่นในความมั่นคงของสถาบันการเงิน ตามลำดับ

จากการศึกษาครัวเรือนส่วนใหญ่ยังไม่ทราบถึงข้อกำหนดของการออมในรูปแบบต่าง ๆ ทำให้ไม่ทราบว่ากรออมในรูปแบบใดที่จะมีผลที่ดีต่อตนเองและเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งนี้ อาจจะไม่มีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ที่เข้าถึงครัวเรือนมากนัก

4.2 ข้อเสนอแนะและข้อจำกัดในการศึกษา

ในการศึกษาพฤติกรรมการออมของครัวเรือนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ครั้งนี้ ย่อมไม่อาจหลีกเลี่ยงจากข้อบกพร่อง และข้อจำกัดได้ ทั้งนี้เนื่องจากการเป็นการสุ่มตัวอย่างของครัวเรือนเพียงบางส่วนเพื่อใช้ในการวิจัย ข้อจำกัดและข้อบกพร่องบางอย่าง ผู้ที่นำข้อมูลการศึกษาไปใช้ในอนาคต พึงคำนึงถึงข้อจำกัดจากการศึกษาครั้งนี้ อันประกอบด้วย

1. การศึกษาครั้งนี้ มีข้อจำกัดในการนำมาใช้ประโยชน์สำหรับการศึกษา กล่าวคือ รายได้ และรายจ่าย ได้มาข้อมูลที่เป็นรูปตัวเงินเท่านั้นมาทำการศึกษา ซึ่งอาจทำให้ผลของการศึกษาที่ได้ ออกมามีข้อจำกัด

2. เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้พยายามครอบคลุมถึงระดับการศึกษา การออมทรัพย์สินในรูปแบบต่างๆ ซึ่งข้อมูลที่ได้มาเป็นเพียงตัวแทนของทัศนคติของกลุ่มครัวเรือนบางกลุ่มเท่านั้น

3. การศึกษาครั้งนี้ ได้ทำการศึกษาในเขตเทศบาลก็จริง แต่พื้นที่ในการศึกษาในแต่ละพื้นที่ มีความแตกต่างในเรื่องของเศรษฐกิจและสังคมค่อนข้างมาก จนอาจจะทำให้การวิเคราะห์ทั้งในเชิงสถิติและเศรษฐมิติคลาดเคลื่อนได้ในบางกรณี

4. เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ได้ศึกษาในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่เท่านั้น ซึ่งมีได้ครอบคลุมในทุกพื้นที่ ทุกตำบล ทุกอำเภอ หรือจังหวัด เพื่อที่จะเสริมสร้างความเข้าใจในพฤติกรรมการออมของครัวเรือนได้ละเอียดลึกซึ้งมากขึ้นนั้น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ และสามารถนำไปกำหนดเป็นนโยบายของจังหวัด ได้จึงควรจะศึกษาเพิ่มเติมในครอบคลุมทุก ๆ พื้นที่ อันจะเป็นแนวทางในการเสนอแนะ และนำไปใช้ในวางแผนกำหนดเป้าหมายการออมระดับประเทศได้

5. ในการออกภาคสนามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล จะเห็นว่าข้อมูลบางอย่างไม่เป็นจริงมากนัก ทั้งนี้เนื่องจากว่าข้อมูลที่ถูกสอบถามยังมีไม่พอหรืออาจเกรงว่าจะมีผลต่อตัวผู้ถูกสอบถามในภายหลังได้ จึงให้ข้อมูลที่ไม่เป็นความจริงนัก ดังนั้นการศึกษาครั้งนี้จึงอาจมีความคลาดเคลื่อนอยู่บ้าง

ข้อจำกัดของงานวิจัย

การออกสำรวจและเก็บข้อมูลครั้งนี้ ได้ประสบกับปัญหาของข้อมูลที่ได้รับการจัดเก็บอยู่หลายประการ กล่าวคือ

1. คำนียามของรายจ่าย ครอบคลุมเฉพาะรายจ่ายที่เป็นตัวเงินเท่านั้น (Money Income) จึงเป็นไปได้ว่าข้อมูลที่ได้รับอาจจะต่ำกว่าความเป็นจริงมาก

2. การให้คำนิยามของรายได้ครอบคลุมเฉพาะรายจ่าย ที่เป็นตัวเงินเท่านั้นจึงเป็นไปได้ว่า ข้อมูลที่ได้ อาจจะไม่ถูกต้องนัก

3. แม้ว่าการสำรวจ จะเป็นการสัมภาษณ์จากหัวหน้าครัวเรือน โดยตรงแต่ข้อมูลรายได้และรายจ่ายก็ยังคงเป็นข้อมูลแบบหยابและต่ำกว่าความเป็นจริงมาก โดยเฉพาะครัวเรือนขยาย ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามไม่สามารถรวบรวมรายได้และรายจ่ายได้ครบถ้วน

4. ในการสำรวจบางครั้งสันนิษฐานว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ข้อมูลด้านรายได้ และทรัพย์สินทางการเงินต่ำกว่าฐานะที่เป็นจริง โดยพิจารณาทรัพย์สินถาวรที่พบเห็นทั้งนี้อาจจะเกรงกลัวสิ่งที่จะตามมาภายหลัง เช่น การเรียกเก็บภาษี เป็นต้น

5. การออกแบบสอบถามครั้งนี้ ในเรื่องของราคาประเมินทรัพย์สิน เท่าที่พบเห็นว่ามักไม่ตรงกับสภาพปัจจุบัน ส่วนใหญ่ใช้ราคาประเมินโดยกำหนดตามราคาที่ดิน ซึ่งได้ชื่อมาครั้งแรกเป็นเกณฑ์ซึ่งทำให้ราคาประเมินที่ได้ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง ทั้งนี้อาจจะมีหลายเหตุปัจจัย เช่น อาจเป็นมรดกหรืออยู่ในสถานที่รอบนอก